

Yang Primirung Isinulat Ni Pablo Tung Ni TIMOTEO

Patkaw Ang Pasanag Tung Kumpurming Magbasa

Atiing pinalpasan da ti Pablo duun tung Roma, ingkelan na ti Timoteong namagliliwutun si tung дума-rumang banwa ang para mamagparakawutun yang Matinlung Balita tung mga taung indi pa nagagngel. Pagkatapus, naman-siangay ra tung sam pundaan yang mga tumatalig duun tung ciudad yang Efeso. Pagkatapus atiing magliit da ti Pablo duun tung Efeso ang para magbalik da duun tung Macedonia, ti Timoteo ya ray piniaran nang mangerengan tung anya duun tung Efeso ang para magtarawangen tung sam pundaan duun. Atiing duun da ti Pablo tung Macedonia (1:3), nagsulat da tung ni Timoteo ang ya ra taang sulat ang naang primiru. Purisu yang pagasikad na tung sulat ang naa ay paktelen na yang isip ni Timoteong magtuman yang sasang itinuwul na ang yang dumang pagturuldukanen ta balawag tung ipinagtulduk na ra kang lagi atiing duun pa tanya, kaministiran ang ampalaren ni Timoteong indi ra magpadayun tung pagturuldukan nirang atia (1:3-11). Pati yang maling nagitulduk nira, dapat kang tadlengen na (4:1-8; 6:3-5, 20-21). Dapat kang magpatayu-tayu tung palaksu yang sam pundaan duun ang para usuyun yang mga tumatalig yang tamang pitik (2:1-15). Lugud

da ka tung ubligasyon nang mamilik tung mga manigpadagen-dagen pati mga tumatawng ang may mga impurtanting pitik ang dapat pausuyan nang mamilik (3:1-13; 5:17-25). Kumus may maling nagitulduk ta дума, kinunsiuan ni Pablo kung ya pagaring maging durug tinlung turuwulun ni Jesu-Cristo (4:1-16). Dispuis pinakdulana na ka ta matinlung kungsi natetenged tung pagpakignunut na tung дума-rumang grupu tung sam pundaan ang atii, maging mga mamaepet, maging mga taung araneк ta idad tung anya, maging mga baway ang mga balu, maging mga manigpadagen-dagen tung grupu (5:1-25). Pati mga tumatalig ang mga kirepen, may ipinaintindi na ka tung ni Timoteo kung unu pay matinlung ipatuman na tung nira (6:1-2). Pagkatapus pinaamanan na ka natetenged tung mga ugali yang mga manigtulduk ta mali ang pamanguarta ilet (6:3-5). Dayun na rang ipinademdem ang yang mga tumatalig indi ra enged magamluk ta kuarta ang katulad ka tung nira, kung indi, asan da ilet nga kuntintu yang isip nira tung kumpurming nagipakdul yang Dios tung nira (6:6-10). Pinapangaku na ka dayun ti Timoteong magtuman dang puliduen na yang tanan ang atiang nagiurdin nang napabtang tung surat ang atia (6:11-16). Baklu nga tapusay na yang gustu nang ianing, nagpaetad da kung unu pay matinlung ipademdem ni Timoteo tung mga tumatalig ang mga manggaranen (6:17-19). Pagkatapus tung pinagtapusan na, nagurdin da tung anya ang amligan na ta mupia yang ubrang ipiniar yang Dios tung anya ang pirming saktung

pisan tung pinagaralan na tung anya (6:20-21).

Yang Intrada Yang Sulat (1:1-2)

¹ Yang may sulat tia, yuung ti Pablong naging sasang apustul ang pangerengan tung ni Jesu-Cristo natetenged tung kalalangan yang Dios ang pagtapnay tung yaten, durua ni Jesu-Cristo ang yay nagapakbat tang magpalua yang tanan ang nagaelatan ta.

² Timoteo, sinulatana ra yeen gated agkawigena yeen ang anaung sadili gated atiang primiru, pinainunukuana yeen kung ya pa agari yang pagirintindien mung ustung kamatuuran ang nagapananged ta.

Yang nagipagampu para tung nuyu ang mas pang maispirinsiaan mu yang kaneeman yang Ama tang Dios pati kaildaw na ang pagpadagen-dagen tung nuyu, durua tanira ni Ginuu tang Jesu-Cristo ang ya ray paglimengan yang isip mu.

Nagaulit Na Yang Sasang Ipinagpatuman Na Tung Ni Timoteo (1:3-11)

³ Atiang pagliitu ra asan tung nuyu ang nanganingaw ra duun tung Macedonia, yang iningaluku tung nuyu ang magpabutwana ra ilem asan tung Efeso ang para ampalaren mu yang duma asan ang indi ra magpadayun yang pagturuldukan nira ta balawag tung ipinagtulduku ra kang lagi asan.

⁴ Bilang aningen mu ang indi ra padayunan nirang intindien yang mga isturia-isturiang atiang natetenged unu tung Dios buat ang yay pinanubli nira tung mga kinaampu nira. Pati

yang mga aran yang mga kinaampu nirang pira-pira rang laksana lugud da ka yang mga aran yang namagsurubli-subli tung nira, indi ra ka nira padayunan ang pagamenan ta mga isip nira. Kipurki yang pakawutun yang nagitulduk nirang maning tia tung mga taung pamamati, belag ya eyangay ta ipagtalig nira tung ni Jesu-Cristo ang para matultulan da rin nira yang planu yang Dios, ya magintra surugaan. Ay ya pa agari, natetenged ilem tung pagtaraligen ta tung ni Jesu-Cristo, asan da ilem ngaintindiy ta kung unu pay palaksu yang planu yang Dios ang para mausuy ta.

⁵ Yang pagasikarung nagtuwul tung nuyung magpasanaga tung mga manigtulduk ang atia ay ugud imbis magsurugaan da yang pamamati tung nira, indi ra. Kung indi, asan da ngaeyangay ta paggeregmaan nirang magpurutul. Ang para maggeregmaan tanira ta ustu, kaministiran ang bilugun da nira yang mga isip nira tung nagauyunan yang Dios ang indi magtenakan, magamlig kang indi enged magbuat ta nagaskean nirang kuntra tung kalelyagan na, ig tedek ka tung mga isip nira yang pagtaraligen nira tung ni Ginuung Jesus.

⁶ Kipurki may дума asan ang naski ra tung tulung palaksung atia ang asta nagpakled da tung pagturuldukun ta anday katumuyan na*.

⁷ Gustu nirang magpabantug ang tanira sagad da tung mga katuwulan ang ipinagpasulat yang Dios tung ni Moises. Ang pagkatapus indi nira

---

* **1:6 1:6** Katulad ka tung ni Himeneo durua ni Alejandrong sinambit na tung 1:20.

nganing nagamaresmesan kung unu pa engaged ay katuyuan na yang mga katuwulan ang atiang nagapapaktelan nira ta mupia.

⁸ Nagaskean tang matinlung itulduk ta yang mga katuwulan yang Dios tung mga tau, basta gamiten ta ilem tung tamang palaksu.

⁹⁻¹⁰ Nagaskean ta ka ang yang rumbu nira engaged belagan tung mga taung pamagusuy ra tung kalelyagan yang Dios. Kung indi, ipinakdul na tung yaten ang para ipasanag ta tung mga taung malinampasen ang basi pa ra ilem asan da nga malamaray nira ang tanira alawid tung Dios. Pariu ra asan tung mga taung indi ra kang lagi pagintindi tung mga katuwulan. Asan da ka ta baliwala ka ilem tung isip nira yang kumpurming unu pay nagadapat tung Dios, asan da ka ta mga taung anday pageled nira tung Dios, kung indi, masadya ka engaged tung isip nirang magpakasalak tung anya, asan da ka ta anday pagmaal na tung nagamaal yang Dios ang pulus pangkaliwutanen ka ilem yang nagapagamenan nira ta mga isip nira, asan da ka ta mga taung pangimatay tung sadiling tatay nira mismu ubin tung sadiling nanay nira mismu ubin tung mga masigkatau nira, asan da ka ta pangumbaway ubin pangunlalii ubin pagpangrangga tung pagkadarala yang mga darala, asan da ka ta mga taung pangasawa-kasawa tung aruman nirang lalii, asan da ka ta mga taung pagpamiag tung mga masigkatau nirang para ipaalang da nira tung duma ang ipakirepen, asan da ka ta mga taung buklien ang maskin magsumpa tung katalungaan yang Dios may yang mga usgadu,

pagbukli ka engaged, asan da ka ta mga taung pagbuat ta maskin unu pang ubra-ubraay ang balawag tung tamang nagitulduk.

¹¹ Yang nagitulduk ang atiang tama, asan da ngaitaay tung nagadapatan yang Matinlung Balitang naang ipinagpiar yang Dios tung yeen ang ipagpakawut tung mga tau[†]. Liit tung anyang makagagaem ig yay magkabagay ang dayawen tang pirmi.

Natetenged Tung Sasang Nagapasalamatan Enged Ni Pablo Tung Ni Ginuung Jesu-Cristo (1:12-17)

¹² Durug dakul yang pagpasalamatu tung ni Ginuu tang Jesu-Cristong nagpaktel tung yeen ang para makayananung magerekelen tung katengdanan ang ipiniar na tung yeen. Ay kipurki atii pala, ipinabtangaw ra anyang sasang mataligan nang magerekelen ta matinlu tung balitang atia natetenged tung anya. Purisu pinilikaw ra nganing anyang manirbian tung anyang magparakawutun.

¹³ Pinilikaw ra ka engaged anya, agad atii kanay, nagparalagpakenaw pa ta mga bitalang panduminar tung anya. Pati mga tumatalig tung anya, pinandeeg-deeganu nganing ang pinanginsultu. Piru inildawanaw ra ka engaged anyang indiw ra ka pinarusan na natetenged anday malayu kung unu pa engaged ay nagabuat atiang pagdiskumpiaraw pa rin tung anya.

[†] **1:11 1:11** Ikumpalar tung isinulat ni Pablo tung Roma 1:16, 2 Corinto 3:7 may 4:4, 6.

¹⁴ Maskin dakulu ka man yang kasalananu tung anya, piru pinagpaitaanaw ra ka enged anya ta kaneeman nang subra bastanti ay pinaeyanganaw ra anya ta ipagtaligu tung anya pati yang ipaggegmauw tung mga tauan na. Ya ray nagainabu kung pagkinapulitayita ra ni Jesu-Cristo.

¹⁵ Naa wa yang sasang pirling nagapagkeresen-kesenan tang mga tumatalig ang talagang matuud ig magkabagay kang pauyunan yang kadaklan ang mga tau ang anday dua-dua yang mga isip nira. Maning taa yang palaksu na:

“Yang ipinagingtau ni Jesu-Cristo taa tung kaliwutan ang naa ay ugud magpanapnay tung mga taung makinasalananen.”

Ang pagkatapus yang pinakamalain tung nirang tanan yuu.

¹⁶ Piru ya ra ka man taa yang katuyuan ni Jesu-Cristong nagildaw tung yeen ay ugud tung yeen ang pinakamalain enged tung tanan ngaipaitaay na yang pagparurusun nang subra ang para ya ray magsirbing mulidu tung duma ang kemtel da yang mga isip nirang magtalig da ka tung anya ang asan da ka nga paeyangay na ta ipag-pangabui nirang baklu ang anday pagtapusan na.

¹⁷ Purisu agdayawenu ta mupia yang Dios ang yay may gaem tung tanan magimpisa pa atiang primiru ang asta ra ilem tung sampang anday katapus-tapusan. Tanya banal ig indig dakaten ta mata. Ultimu ilem tanya yang matuud ang Dios. Yay dapat ang padengegan ta ta mupiangan

dayawen ang asta ra ilem tung sampang anda enged ay katapus-tapusan na. Talagang magk-abagay ang pisan ang yay buaten ta.

Nagapaktel Ni Pablo Yang Isip Ni Timoteong Magprusigir Tung Ipiniar Na Tung Anya (1:18-20)

¹⁸ Yang nagiuurdinung atia tung nuyuz, anaw, prusigiran mu ta mupia ang katulad ka tung sasang sundalung pagprusigir ang pagbatuk tung gira, maskin nagaliwagan da. Ang para india magpatalaw ang magpasanag tung duma asan ang pagturuldukun ta mali, pirling demdemen mu yang mga bitala yang mga kaarumanan mu ang natemeng da tung nuyu atiang pagpasanag yang Espiritu Santo tung nira ang yawa unu matinlung paggesen ta katengdanan§.

¹⁹ Kaministiran ang padayunan mu yang pagtaraligen mu tung ni Jesu-Cristo. Asta yang nagaskean mung malain ang pagburuaten, amligan mu ka ta mupiang likayan ugud anday barasulun yang painu-inu mu tung nuyu. Aganingena yeen ta maning tia ay kipurki may dumang mga manigtulduk ang nagpalangaas da ilem ang nagbuat yang nagaskean da kang lagi nirang malain ang pagkatapus ya ray nakanayan ta ikarangga yang pagtaraligen nira tung ni Ginuung Jesus.

²⁰ Katulad da asan tung binuat ni Himeneo* durua ni Alejandro†. Kapurisu ipinagintrigaw ra

---

‡ **1:18 1:18a** Balikan yang sinambit na tung 1:3. § **1:18 1:18b** Ikumpalar tung 4:14. * **1:20 1:20a** Sambiten na si tung 2 Timoteo 2:17-18. † **1:20 1:20b** Aparting Alejandroay tung sinambit na tung 2 Timoteo 4:1

tung pudir ni Satanas‡.

2

Yang Mga Tumatalig Dapat Ang Mamagarampuen Para Tung Tanan Ang Mga Tau Natetenged Yang Gustu Yang Dios Ang Magpalibri Tung Nirang Tanan (2:1-7)

¹ Numaan, may ingalukunu si tung nuyu may tung mga kaputulan ta asan ang landaw tung tanan ang pirmiamung magarampuen para tung tanan ang mga masigkatau mi.

² Yang ipagampu mi enged ya ra yang mga adi pati yang tanan ang may mga katengdanan ang tawangan na tanira ta maayen tung pagerekelen nira tung banwa ugud malimeng yang pagkara-betangen tang pirmi ig erek-erek tang pagusuy tung kalelyagan yang Dios. Ay tung pagurusuyun tang atia, asanita ra nga galangay ta mga tau ig pamatienita ra ka nirang pagpaintindi yang kamatuuran.

³ Atia yay durug tinlung buaten ta ig ya kay nagauyunan yang Dios ang pagtapnay tung yaten ang mga tumatalig.

⁴ Pati yang kadaklan ang mga tau gustu na kang maintindian da ka nira yang kamatuuran ang nagitulduk natetenged tung ni Jesu-Cristo ig panangden da ka nira ugud magkaratapnay na ra ka.

⁵ Yang dalan yang kalibrian sam bilug ilem ay kipurki sam bilug ilem yang Dios ig sam bilug

---

‡ **1:20 1:20k** Maayen kung ikumpalar ta tung isinulat ni Pablo tung mga Corinto tung 1 Corinto 5:5.

ka ilem yang manigpakaknga tung yaten may tung Dios. Anday дума, ya ra ti Jesu-Cristong nagingtaung bilug.

⁶ Yay nagpatumbas yang linawa na para tung yaten ang tanan ang mga tau ugud mapaluasita anya tung pagpakasalak ta*. Yang pagpatumbas nang atii, ya ray pruibang durug kasanag ang ipinagpaita na tung uras ang ipinagtipu na kang lagi ang tanya talagang may gustu na ang yang tanan ang mga tau malibri.

⁷ Ya ra kay natengeran na ang tinuldukaw ni Jesu-Cristong maging sasang apustul nang mangerengan tung anyang magparakawutun tung belagan mga masigkanasyunung mga Judio. Bilang pasanaganu ta maayen natetenged tung kamatuuran ang kung magtalig yang mga sadili nira tung anya, asan da nga tapnayay na. Yang nagianingung atia ang tinuldukaw ni Jesu-Cristong maging sasang apustul na belagan bukli ang katulad tung nagipetel yang дума tung yeen, kung indi, talagang matuud.

Natetenged Tung Mga Pasais Ang Dapat Usuyun Yang Mga Tumatalig Tig Lalii Tig Baway (2:8-15)

---

* **2:6 2:6** Pariu ta palaksu yang sinambit ni Ginuung Jesus tung Mateo 20:28; Marcos 10:45; Tito 2:14. Belagan ang maganing ang yang tanan ang mga tau, luwus dang mangalibri, ay kung indi magtalig yang mga sadili nira tung ni Jesu-Cristo, tay puis indi ra ka enged mangalibri. Piru kung tinu pay magtalig tung anya ang yang pagpakugmatay na ya ra ilem ay paginetegan yang isip na, siguradung ya ray tapnayan nang ipalibri.

⁸ Ibaliku ra kanay tung pagarampuen mi asan†. Yang nagaingaluku tung mga tumatalig maskin ay pa mamagsaragpun ang para mamagtuu tung Dios, yang mga lalii yay magmangulu tung pagarampuen. Ugaring ilem yang magkabagay ang magkereng ang magpaabwat yang mga kalima nang magampu, kumpurmi ra ilem yang taung bilug yang isip na tung nagauyunan yang Dios, bilang anday nagasilagan na ig anda kay kabalala na.

⁹ Asta yang mga kaputulan tang mga baway, yang nagaingaluku tung nira, ya taa. Kaministiran ang yang pagarawelen nira eklan nira tung magkabagay tung pagterelengen ta duma may ruma ang anda kay ekel nang danyu tung mga lalii, kung indi, tung katamtaman ilem. Indi ka nira pasubraan yang pagpurusturaen nira tung mga bua nira ig tung pagsuruutun nira ta mga alaas ang bulawan ubin mga musya ubin mga awel ang durug maal.

¹⁰ Kung indi, yang gamiten nirang ipamustura tung mga sadili nira ya ra yang pagburuaten nira yang matitinlu ang katulad ka tung dapat ang maita tung mga baway ang paganing ang tanira pagtuu ta ustu tung Dios.

¹¹ Dispuis kung nagapanuldukan da yang mga lalii, kaministiran ang yang mga baway mamagpamati ra ilem ang indi ra ka magsublang-sublang, kung indi, ilalaen nira ta maayen yang katengdanan ang ipiniar yang Dios tung mga lalii ang magturuldukan tung sam pundaan.

¹² Indi nganing nagatugtanu yang mga baway

---

† 2:8 2:8 2:1

ang magturu-dukun tung mga lalii ubin mangatanganan tung nira, kung indi, kaministiran mamagpamati ra ilem asan.

¹³ Ay ya pa agari, ti Adan yay tukaw ang inimu yang Dios, baklu pa ti Eba[‡].

¹⁴ Yadwa pa, belagan ti Adan yang nagpadaya tung nagpairaw-iraw ang atii, kung indi, yang baway ang asta dayun dang naglampas tung sasang inurdin yang Dios tung nira[§].

¹⁵ Piru kung magintindi ra ta ustu yang mga putul tang mga baway tung turnu nirang pagparanganaen kag pagparadakulun tung mga ana nira, asan da nga bagasay nirang mas pa yang kalibrian nira* basta padayunan nira yang pagtaraligen nirang bugus tung ni Jesu-Cristo pati yang paggeregmaen nirang ustu tung mga kaarumanan nira, ya ka. Ig dayun-dayun da ka yang pagatu nirang pagatu tung kalelyagan yang Dios ang pirmi ka tung magkabagay yang tanan ang mga pagurulagen nira.

3

Natetenged Tung Mga Pasais Ang Dapat Mapi-tikan Tung Sasang Tumatalig Baklu Ra Piaray Ang Manirbian Tung Sam Pundaan (3:1-14)

[‡] **2:13** **2:13** Genesis 2:7, 21-23   [§] **2:14** **2:14** Genesis 3:1-7   * **2:15** **2:15** Yang gustu nang ianing, yang kalibrian tang mga tumatalig, may palaksu na numaan tung mga pagpangabui ta. Sinambit ka ni Pablo tung Filipos 1:19 may 2:12. Pati ti Pedro, ya ka. Matinlung basaen yang inaning na tung 1 Pedro 5:12 pati yang sasang pasanag.

1 Naa wa yang sasang pirling nagapagkeresen-kesenan tang mga tumatalig ang talagang mataligan tang matuud. Maning taa yang palaksu na:

“Kung tinu pay pagsikad ang manirbian bilang magmaepet-epet* tung sam pundaan yang mga kaputulan nang mga tumatalig, yang nagalelyagan nang atia, talagang may timbang nang durug kaimpurtanti para tung ikaayen yang grupu.”

2 Kapurisu, kumus duru ka man agkaimpurtanti yang ubrang atia, kung tinu pay piaran ang magmaepet-epet, dapat ang anday mapitikan tung anyang mga malalain. Yang tetelengan tung anya, maning taa: Dapat ang sam bilug ilem yang kasawa nang yay nagapabuyukan na ta gegma na, maske kang magsuspindi tung sadiling kalelyagan na, matandes ka tung tanan ang mga pagurubraen na ang pirmi ka tung magkabagay tung pagterelengen yang mga kaarumanan na, mainasikasuen ka tung mga bisita na, ig dapat kang maayen ang magbadbad tung kinaisipan yang kumpurming pagapanuldukan na.

3 Dispuis pa, dapat kang belagan tarainem, belagan kang mairil, kung indi, maamumu,

---

* **3:1 3:1** Maayen pang pademdeman ta yang sinambit ni Ginuung Jesus ang kung tinu pa unu ay agalelyag ang magmangulu, dapat unu ang yang pagpabetang na tung sadili na tanya sasang kirepen ka ilem yang mga kaarumanan na. Bilang duun ipaanggiray na yang sadili na tung pagpabetang ni Ginuung Jesus tung sadili nang durung pisan agkaranek ang katulad ka tung sinambit na tung Mateo 20:26-28; Marcos 10:43-45 ig sinambit ka ni Pablo tung Filipos 2:5-8.

alawid tung anya yang suruayen, ig belagan kang maamluk tung kuarta.

⁴ Dapat kang maskeng magerekelen tung sadiling pamilya na tung matinlu ang asan da ngaeyan-gay yang mga ana na ta ipaggalang nira ta ustung anyang magpalalang, maskin tung dumang mga mamaepet, ya ka.

⁵ Simpri kung tinu pay indi pa nganing maskeng magerekelen ta matinlu tung sadiling pamilya na, ya pa yang sam pundaan ang yang Dios ka man yay may anya, makayanan na pa wasung panirbian tung matinlu?

⁶ Dapat ka ang yang sasang tumatalig ang indi pag tegasan tung pagtalig na, belagan ang yay piaran mu. Ay muya kung ya pay piaran mung manirbian, ya ra ilem ay pagdakulan yang kulu na yang pusisiun na ang asta lumambeg da dayun tung sintinsia yang Dios ang katulad ka tung ipinakdul na tung ni Satanas atiing pagdakul da ka yang kulu na ang asan da nga kuatay na tung katengdanan nang abwat.

⁷ Kidispuis pa, kung tinu pay piaran, dapat kang matitinlu yang mga ubra-ubra na ang pati yang mga taung indi pa nagatultul tung kamatuuran, durung panggalang nira tung anya. Kipurki kung anda, ya ray sawayen nira tung anya ig indi ra ka mamagpamati tung nagipagpakawut na ra rin tung nira. Yang pisan ay kalelyagan ni Satanas ang mainabu ang yang kaalimbawaan na maning pa tung nasierita ra anya.

Yang Dapat Ang Mapitikan Tung Sasang Malelyag Ang Magtawang Tung Sam Pundaan

(3:8-13)

⁸ Kung natetenged tung duma ang nagalelyag dang manirbian ang magtawang tung mga masigkatumatalig nira tung sam pundaan, dapat kang garalangen kang lagi ta mga tau ang tanya sasang maayen ang tau. Dapat kang belagan sanga yang dilak na. Dapat kang belagan tarainem ta binu. Belagan kang maamluk tung kuarta.

⁹ Dispuis dapat kang tedek tung isip na yang pagparanangeren na tung kamatuuran ang naang ipinagpabunayag da yang Dios tung yaten ang nunut da ka ta pagturumanen na ang limpiu yang painu-inu na ang anday barasulun na tung anya.

¹⁰ Dispuis pa, pati tanira, dapat kang puntusan da kanay ang pamalaran kung tanira talagang magkabagay rang piaran u kung indi†. Pagkatapus, kung anday puntus ang naita tung nira, baklu ra piaray ang manirbian tung sam pundaan.

¹¹ Pati mga baway ang kumpurming malelyag da kang manirbian, dapat kang garalangen kang lagi ta mga tau, dapat kang belagan kang sanga yang mga dilak nira, dapat kang maskeng mag-suspindi tung mga kalelyagan nirang sadili ig dapat kang mataligan ka tung maskin unu pang ubraay.

¹² Kung nainu pay nagalelyag ang magtawang tung sam pundaan, dapat kang sam bilug ilem yang mga kasawa nirang yay nagapabuyukan

---

† **3:10 3:10** Matinlung ikumpalar ta tung inaning na tung 5:22 may 24.

nira ta gegma nira ig dapat kang matinlu yang pagerekelen nira tung sadiling familia nira.

¹³ Yang ipagpaderep nira tung turnu nirang atia ay kung tinu pay magtarawangen ta matinlu tung mga aruman na tung sam pundaan, galangen da nira ta mupia ig asan da ka ngaeyangay ta balur yang isip nang magpaintindi tung duma may ruma natetenged tung kamatuuran ang nagausuy na.

Nagipasanag Na Kung Unu Pay Pagasikad Nang Nagsulat Tung Anya (3:14-16)

¹⁴ Maskin sinulatana ra yeen natetenged tung mga bagay ang atia, may sarigu ka ang basi pa ra ilem ang indi ra ilem buay, mangayaw ra asan tung nuyu.

¹⁵ Ugaring ilem, naisipu ka ang muya kung may maatrasaduanu pa tani, mas matinlu sulatana rang lagi yeen ugud maintindian mu rang lagi kung unu pay mga matinlung palaksu ang dapat ang ipausuy mu tung mga kaarumanan mung mga tumatalig asan ang yang kaalimbawaan nirang sam pundaan maning pa tung yay pamalay-walay yang ultimu ilem ang Dios. Katulad tung mga adili may yang pinakdengan nira ang yay panielan yang lebat yang intirung balay ang para mabaked ig yang gamitan na uyun tung katuyuan yang nagpakdeng, ya ray kaalimbawaan yang mga tauan yang Dios. Ay tanira kay pamagpabaked tung kamatuuran ang naang ipinagpabunayag da yang Dios tung yaten ig ipinagpiar na ra ka dayun tung nirang kegnan ang para pirmingham mapuirsa yang builu na

tung isip yang mga tau ugud kumawut da ka enged tung katuyuan yang nagpiar.

¹⁶ Durung pisan agkatimbang yang kamaturan natetenged tung ni Jesu-Cristong ipinagpabunayag da yang Dios tung yaten. Asan da nga bilugay ta yang nagadapatan na tung sarabyen yang sasang karantaen tang maganing,

“Ya ray nagingtaung bilug[‡],

Pinaingmatuuran da ka yang Espiritu Santo ang tanya ra ka man yang Mananapnay gated nabui si kang uman[§],

Pagkatapus naita ra ka ta mga angil ang bui ra ka man*.

Yang balita natetenged tung anya ipinampakawut da ka tung mga taga dumarumang nasyun,

Pinanaligan da ka nira taa tung kaliwutan ang naa,

Ang tanya duun da ka man tung langit paggaraemen[†].”

4

Yang Nagipaaman Na Tung Anya Natetenged Tung Duma Ang Manalyud Da Tung Kamatuuran (4:1-5)

¹ Ugaring ilem, durug kasanag yang sasang ipinagpaula yang Espiritu Santo ta muya-muya ang tung panimpu ta unung naang panguri ang baklu maglekat ti Ginuung Jesus, may duma unung mamalpas da tung kamatuuran ang naang

---

[‡] 3:16 3:16a Juan 1:14   [§] 3:16 3:16b Roma 1:4   * 3:16 3:16k Mateo 28:1-7; Marcos 16:5-7; Lucas 24:1-6   [†] 3:16 3:16d Marcos 16:19; Mga Binuat-buatan 1:9-11

nagapananged tang tanan natetenged tung ni Jesu-Cristo*. Ay magpaekel da yang mga isip nira tung mga manigtulduk ang mga mandaraya ang yag paisipay ta mga dimunyu kung unu pay itulduk nira tung mga tau.

² Yang mga taung atia pagtulduk ta kabuklian ang ya ra aganingay nirang yay kamatuuran. Indi ra maimung magsugat tung pagabuat nirang atiang kamali natetenged pinamateltelan da kang lagi nira yang pagbarasulun tung nira yang mga painu-inu nira ang asta maning pa tung namined da.

³ Agampalaren da nira yang mga tau ang indi ra magkarasawaan. Aglalangan da ka nira ang dapat ang maglii tung duma-rumang mga palanganen. Ang pagkatapus yang nagibawal nirang atia inimu nganing yang Dios ang para mapakinawangan da yang mga tumatalig ang nangatultul da tung kamatuuran ang nunut da ka ta pagpasalamat nira tung anyang nagpakdul.

⁴ Talagang mali yang nagitulduk nira ay kipurki yang tanan ang inimu yang Dios, pulus matinlu ig anday dapat ang pangindian ta, kung indi, luwus ang mapakinawangan ta basta panuntan ta ta pagpasalamat ta tung anya.

⁵ Yang indi ta ipandeleg tung mga bagay ang atia ay pulus da limpiu ekel tung pinaganing yang Dios ang matinlu atiang primirung pagimu na kag yadwa pa ekel tung pagpasalamat ta tung anyang nagpakdul.

---

* **4:1 4:1** Mateo 24:10-11; Mga Binuat-buatan 20:28-31

Natetenged Tung Dapat Ang Tumanen Ni Timoteo Ugud Maging Matinlung Turuwulun Ni Jesu-Cristo (4:6-16)

⁶ Yang mga bagay ang atiang baklung nagasambitu, kung ipasanag mu tung mga kaputulan ta asan, maayen yang pagpaturuwulun mu tung ni Jesu-Cristo. Kayanan mu tia kung pirming paneem-neeman mu yang kamtangan yang kamatuuran ang naang nagapananged ta pati yang ipinagtulduku tung nuyung durug tinlu ang ya ra kang lagi ay magusuyun mu.

⁷ Piru yang mga isturia-isturiang atiang nagipakli yang дума tung kamatuuran ang nagitulduk, indi mu ra engaged intindien ay imu-imu ta tau ka ilem ig andang pisan ay pakawutun nang matinlu. Kung indi, katulad ka tung sasang manugkayam ang pirming pagpaawat ang pagpaktel tung tinanguni na ang para simpan dang pisan tung paglaban, yawa ya ka. Pirmia ra kang magpaawat ang magpaktel tung pagurusuyun mu tung kamatuuran ang para yang pagurulagen mu atu rang pisan tung kalelyagan na.

⁸ Durug kaimpurtanti tia, ay kipurki telengan mu ra ilem. Kung tung bagay, yang pagpaktel ta tung tinanguni ta mabintaa ka piru tung gesyeng uras ilem. Piru yang pagpaawat tang pagpaktel tung pagurusuyun ta tung kamatuuran, anday kategka-tegkaan yang mabintaan ta asan. Ay asan da engaged nga bagasay tang mas pa yang baklung klasi ta pagpangabui ta belagan ilem simanyan, kung indi, pati asta tung uras ang

kawutun ang anday katapus-tapusan na[†].

⁹ Yang nagasambitung atia sasang pirming nagipagkesen-kesen tang mga tumatalig ang talagang matuud ka man ig magkabagay kang pauyunan tang usuyun[‡].

¹⁰ Ya ra ka nganing ay natengeran na ang pagpakabedlayitang pagpaawat tung pagurusuyun ta tung kalelyagan yang Dios. Kipurki tanyang makagagaem yay paginetegan yang isip tang pakdulanita ra anya yang pinangakuan na ang tanya ka man yang manigpanapnay tung maskin tinu pang tauay bilang tung kumpurming magtalig yang sadili na tung ni Ginuung Jesus.

¹¹ Kaministiran ipasanag mu ta mupia yang mga bagay ang atia tung mga kaputulan ta asan ang nunut da ka ta pagpatuman mu tung nira.

¹² Maskin lamkuena ta duma ang yawa indi magkabagay ang magturuldukun tung nira sigun tung pagkamula mu, indi mu ra ilem keteyen. Kung indi, ta nuyu, magpaitaa ta matinlung mulidung puiding mausuy nira tung pamitala mu, tung mga ulag mu, tung paggeregmaen mu, tung pagtaraligen mu tung Dios, may tung pagtaraklingen mu tung may pagkamalaway na.

¹³ Mintras indiaw pa magkakawut asan, yang pabilugan mung prusigiran ya ra yang pagbarasaen mung pagpagngel yang napabtang tung kasulatan. Panuntan mung lagi ta maliway ang pasanag kung unu pay nagalagpakan na ig

---

[†] **4:8 4:8** Ya ra kang lagi ay inaning ni Ginuung Jesus tung Lucas 18:29-30. Anggid ka tung sinambit ni Pablo tung 1 Corinto 9:25-27 may tung Filipos 2:12-13. [‡] **4:9 4:9** Ikumpalar tung 6:6.

paktelen mu ra ka dayun yang mga isip nirang mamagtuman.

¹⁴ Indi mu ilem pawaya-wayaan yang abilidad ang atiang ipinakdul yang Dios tung nuyu ekel tung sasang inula natetenged tung nuyu\$. Atii pinauyunan da ka dayun yang mga pamagmaepet-epet asan ang namagdeen tung nuyung namagpapes yang katengdanan mu*.

¹⁵ Yang nagipanuwulung atia† tung nuyu, paderepan mu ta mupiayang pabilugan ugud asan da mabistung pisan tung tanan ang mga kaarumanan mu ang yang panirbian mu tung ni Ginuung Jesus pagtinlu rang pagtinlu.

¹⁶ Amligan mung amligan yang mga ubra-ubra mu pati yang nagitulduk mu ang parar-iung ipausuy mung pirmi tung pitik ang para magkatunuan. Ay kipurki kung yay padayunan mu, asan da ngaipalibriay mu yang sadili mu tung pagkatalang pati yang pamagpamati tung nuyu, ya ka.

5

Kung Ya Pa Agari Yang Pagpakignunut Na Tung Mga Mamaepet May Tung Aranek Ta Idad Tung Anya (5:1-2)

---

§ **4:14 4:14a** Yang napagula natetenged tung anya puiding yang sasang tumatalig duun tung Efeso. Maayen ang ikumpalar ta tung sinambit na tung Yadwang Timoteo 1:6 natetenged tung pagdeen na tung ni Timoteo atiang primiru. * **4:14 4:14b** Kung natetenged tung pagdereenen, basaen ta tung 5:22 may tung Mga Binuat-buatan 6:6; 13:2-3. † **4:15 4:15** Bilang yang nabtang tung 4:12-14

¹ Kung alimbawa may sasang maepet ang lalii asan ang kaministiran ang paintindien mu natetenged tung ubra-ubra na, indi mu enged buyayawen, kung indi, pakigkesenan mu ta luay-luay ang ya rag kawigay mung ama mu. Kung natetenged man tung mga masigkalalii mung araneK ta idad tung nuyu, ipabtang mung mga putul mung sadili ang yag kungsiuay mu ta matinlu.

² Kung natetenged man tung mga mamaepet ang mga baway, kawigen mung nanay mu. Kung natetenged man tung mga baway ang araneK ta idad tung nuyu, ipabtang mu kang mga putul mung mga baway ang pulus ka tung magkabagay yang pagaratrataren mu tung nirang anday danyu.

Nagapasanagan Na Natetenged Tung Pagerekelen Na Tung Mga Baway Ang Mga Balu (5:3-16)

³ Yang mga baway ang nagkarabalung anday may kaampiran tung nirang magasikasu tung nira, yay dapat ang diparaen yang sam pundaan ang asikasuen.

⁴ Piru kung may sasang balu ang may mga ana na ubin mga apu na, tanirang may sadili, yang dapat ang ipalandaw nirang intindien tung panirbian nira tung Dios ya ra yang pagarasikasuen nira tung sasang maepet nira ang para asan da nga balesay nira ta matinlung kaneeman ti nanay nira ubin ti bai nira. Ay kipurki yay nagauyunan ang pisan yang Dios.

⁵ Ugaring yang sasang balung kapas ang pisan ta magasikasung tung anya, atia anday dumang paginetegan yang isip na, kung indi, ultimu ra ilem yang Dios. Lawiig kaldaw yang pagpatawang na tung anya. Ya ray balung dapat ang asikasuen yang sam pundaan.

⁶ Piru kung may balung pagpapsaw ra ilem tung sadiling kalelyagan nang pagbuat ta malalaway, maskin bui pa tanya, katimbang nang patay rang lagi ay nagpablag da tung Dios ang nagpanadili.

⁷ Yang nagiuurdinung atia natetenged tung pagarasikasuen tung mga balu, kaministiran ang ipagpadapat mung ipatuman tung sam pundaan yang mga tumatalig asan ugud anda ray sarang ang mabangdan ta duma tung nira.

⁸ Piru kung tinu pay indi magarasikasuen tung balung may kaampiran tung anya, kapin pa enged yang sadiling nanay na ubin sadiling bai na, asan nga paitaay na ang nagapanalyuran na ra yang ustung pagurusuyun tung kamaturan ang naang nagapananged ta. Asan da ka napadeeg tung belagan mga tumatalig ang pamagarasikasuen ngani tung mga balu nira.

⁹⁻¹⁰ Kung natetenged tung listaan ta mga balu*, yang sulaminting ilista asan, ya ra ilem yang kumpurming pagidaran da ta saisinta anyus (60) patakwal. Kaministiran minsa ilem ang nagpakasawa ang indi na ra ka linim-

---

* **5:9-10 5:9-10a** Atii kanay yang mga balung ilinista yang sam pundaan, ya agasikasuyang nirang sam pundaan kag yadwa yang piaray nira ta mga ubligasyun nirang manirbian tung ni Ginuung Jesu-Cristo.

bungan yang kasawa na. Kaministiran kang ilaladu ra kang laging durug tinlu yang mga buat-buat na. Bilang durug tinlu yang pag-paradakulun na tung mga ana nang asta namaglua rang neeman, duru kag kainasikasuen tung mga tumatalig ang nagapanaw tung anya maskin indi na ka nagailala, panirbian ka tung mga masigkatumatalig na ang maskin ubra ta sasang turuwulun, agpegsan na ka engaged ang ubraen[†], ig durug katinawangen tung mga taung nagaliwagan da. Kung pirming pagprusigir tung mga pagurubraen ang mga maning tiang nagikaayen ta mga masigkatau na, yay sasang balung dapat ang ilista.

¹¹ Piru kung natetenged tung mga balung mga baway ang araneke pa ta idad tung saisinta, indi ra ilem ilista. Ay kipurki kung ilista pa, muya kung dereegen da yang kalelyagan nirang magpakasawa si, magisul da tung pinangakuan nirang manirbian da tung ni Jesu-Cristong mintras bui pa.

¹² Ya ray magakdan nira ta pakusalak natetenged pinanalyuran da nira yang sinumpaanan da nira atiang pagpalista nirang primiru.

¹³ Yadwa pa, pag nalista ra ngani, muya

[†] **5:9-10 5:9-10b** Sigun tung bitalang “maskin ubra ta sasang turuwulun agpegsan na ka engaged ang ubraen”, kung getesen ang ilakted tung Tinagbanwa maning taa: “pagapangugasan na ra ka yang mga kakay yang mga tauan yang Dios.” Ay atii kanay yay sasang ubrang pinakaaranek. Ya ra kay binuat ni Ginuung Jesus tung sam puluk may durua nga tauan na baklu dineep (Juan 13:1-17).

magkaanad-anad da tung pagpatamad. Imbis magprusigir tung panirbian nira tung ni Ginuu ta, gastaen da ka ilem nira yang uras nira ta masyadung pamasyar-pasyar nira tung mga kabalayan. Belagan da ilem maning tia, kung indi, maglua ra kang daldalira pa, mapinagpalawet pa tung anday kalalabten nira ig mainisturiaen pa tung belag dang bagay ang sarambiten.

¹⁴ Purisu yang gustuu asan tung nira, maayen pang magpakasawa si, magparanganaen da ig magarasikasuen da tung pamalay-walay nira ugud asan da nga kapasay ta mapadatelan yang pamagkuntra tung yaten ang mga tumatalig ang mamagtagam pa rin ta saway.

¹⁵ Impurtanting sambitenu tia, ay kipurki may dumang mga balung araneke pa ta idad ang nagpalista ra ang pagkatapus napatalang da tanira tung ni Satanas ang nagpakled da tung mga ubra-ubrang mga maning tiang durug kasayud.

¹⁶ Ibaliku ra kanay tung mga balung kapas ang pisan‡. Kung may tumatalig ang baway ang kasawaan pa ang yay may sadili tung sasang balung baway, dapat ang yay magarasikasuen tung balung atia. Indi na ra palbatan yang mga kaarumanan nang sam pundaan ang papagsuituen ugud yang suituen nira ya ra ilem yang mga balung kapas ang pisan ta magsuitu tung nira.

Yang Mga Urdin Ni Pablo Natetenged Tung Mga Pamagmaepet-epet Ang Kada Sam Pundaan (5:17-25)

---

‡ **5:16 5:16** Balikan ta yang inaning na tung 5:3, 5, 8.

¹⁷ Ibaliku ra kanay tung mga pamagmaepet-epet ang kada sam pundaan[§]. Kung matinlu yang pagmaepet-epet nira ang pamanirbian tung mga kaarumanan nira, magkabagay kang galangen nira ta maayen kag riparaen ka nira kung agkulangen da nganing tung mga kaministiran na. Kapin da enged yang pamagpakabedlay ang pamagprusigir tung pagararalen nira tung bitala yang Dios may tung pagturuldukun nira.

¹⁸ Aganingenung magkabagay ang galangen ang riparaen, ay tia uyun tung sasang napabtang tung kasulatan ang yang sasa unung bakang nagapapanggeyek, indi unu pugsungan*. Uyun ka tung sam bilug kang bitalang napabtang ka tung kasulatan ang maganing,

“Magkabagay ka ang yang sasang ubrirus asikasuen tung mga kaministiran nang yay maning pa tung suul na,” agaaning[†].

¹⁹ Yang sasang pagmaepet-epet, kung alimbawa mabangdanan ta malain ang ya ray ikiga tung nuyu, indi mu ra kanay intindien, mintras anda pay magpaingmatuud ang durua ubin tulu nga tauan[‡].

²⁰ Kung masiguru mu ra nganing ang matuud ka man, ipaintindi mu ra tung anya yang kasalanan na ugud basi pa ra ilem asan da

---

§ 5:17 5:17 Balikan ta yang isinulat na tung 3:1-7. * 5:18

5:18a Deuteronomio 25:4; 1 Corinto 9:9 † 5:18 5:18b Ikumpalar tung Mateo 10:10 may tung Lucas 10:7. ‡ 5:19 5:19 Yang gustu ni Pablong ianing, dapat ang usuyun ni Timoteo yang sasang katuwulan yang Dios ang sinambit tung Deuteronomio 19:15. Pariung pisan tung sinambit ni Ginuung Jesus (Mateo 18:16).

ngaeyangay ta ipagsugat na. Ya ray buaten mu tung katalungaan yang kadaklan[§] ugud asan da mamagkatinir ta pageled nirang mamagusuy*.

²¹ Timoteo, naawa enged yang nagituwulu ra tung nuyu tung katalungaan mismu yang Dios durua ni Jesu-Cristo kasiraan da ka tanira yang mga angil ang pinilik nirang para mamagtaripukpuk tung pagkarungan nira. Yang mga nagiurdinung atiang baklu ra ilem ang sinambitu[†], dapat ang ya ray tumanen mu enged ta ustu ang andang pisan ay pinilikan mung dapigan, maskin tinu pang pagmaepet-epetay asan. Ay kung malalisan mu tia, siguradung patuwalena ra anya.

²² Kung natetenged tung pagpiar mu tung sasang putul tang magmaepet-epet tung sam pundaan, india ra enged magpakali-kaling magdeen tung anya[‡]. Ay muya kung kali-

---

§ 5:20 5:20a 'kadaklan' puidi tung katalungaan yang kadaklan ang mga aruman nang pagmaepet-epet ubin tung katalungaan yang kadaklan ang mga tumatalig ang pamagsaragpun. * **5:20**

5:20b Simpri, yang gustu ni Pablo ang baklu ra ubligaray ni Timoteo tia, tukawen na ra kanay ang usuyun yang mga rimidyung sinambit ni Ginuung Jesus (Mateo 18:15-17). Kipurki inaning na ra kang lagi duun ang yang dapat ang aningen tung publiku, kumpurmi ra ilem yang indi ra ka enged mamati ta kunsu. † **5:21 5:21** Bilang yang isinulat na tung 17-20 natetenged tung mga pamagmaepet-epet.

‡ **5:22 5:22** Atii kanay, kung deenan yang sasang tumatalig, yang nagadapatan na, tanya ya ra agiintrigaay tung Dios ang para paktelen na tung panirbian na. Dispuis pa, ti Timoteo inurdinan da kang lagi ni Pablo tung 3:1-7, may 10 ang baklu ra piaray na yang sasang magmaepet-epet, kaministiran ang paptikan na ra kanay ang pamalaran kung magkabagay u kung indi.

kalien mung deenan ang pagkatapus magbuat da ta kasalanan, asana ra ngaumiray ang naging kusintidur tung buat na. Pati yawa, magamliga ka ang india ka magbuat ta kasalanan.

²³ Piru belagan ang maganing ang pulus ilem wai yang igmen mu. Kumus midyu muyaa rang sisiitan ta tian mu, maayen pang manginema ta binung gesye ilem, bilang bulung tung tian mu. Kung manginema ta binung gesye ka ilem, belagan kasalanan mu tia§.

²⁴ Ibaliku ra kanay tung pagpiar mu tung sasang magmaepet-epet tung sam pundaan*. Yang indi mu ipagpakali-kaling pagpiar ay natetenged kung kaisan, durug liwag ang madeep mu agkali kung unu pang klasing pagkatauay na. Kung tung bagay, yang дума bistung bistu mung lagi yang mga kasalanan nira. Pagtukaw ra nganing tung anyang magpris-intar tung nuyu. Anda ray kaministiran mung paptikan mu pang pamalaran. Piru yang дума yay mas maliwag ang masiplatan mu ay taluk yang mga kasalanan nira. Kuidaw, muya baklu ra luwaway ang napiaran mu ra!

²⁵ Pati yang mga ubra-ubrang matitinlu, maning ka. Yang дума bistung bistung lagi. Maskin yang дума ang belagan bistu, may uras dang luwawan da ka enged agyapun. Purisu ya ra agelatay mung lumbaw.

---

§ 5:23 5:23 Ikumpalar tung inaning na tung 3:8 ang yang sasang manirbian dapat kang belagan tarainem. Ig tung Efeso 5:18 inaning na ka yang mga tumatalig dapat ang indi magpabaleng.

* 5:24 5:24 Balikan yang inaning na tung 5:22.

6

Natetenged Tung Mga Pasais Ang Dapat Usuyun Yang Mga Tumatalig Ang Mga Kirepen (6:1-2)

¹ Kung natetenged tung mga tumatalig asan ang binuat dang mga kirepen, kaministiran ang yang pagpabetang nira tung mga agalen nira bagay ang garalangen nira ta ustu. Ay kung alimbawa indi galangen nira, asan da nga durugas yang kadengegan yang Dios pati yang nagitulduk ta natetenged tung ni Jesu-Cristo, ya ka.

² Yang may mga agalen nirang mga tumatalig ka, dapat ang indi maglaum ang kumus magputul da tanira tung ni Ginuu ta, anda ray baling indi ra manggalang ta matinlu. Kung indi, dapat ngani ang yay pagpakirepenan nira ta mas pang maderep kay tung sasang agalen ang belagan tumatalig. Ay kipurki yang agalen nirang atiang pagpakinawang tung panirbian nira sasang masigkatumatalig nirang maal nira.

Kapurisu yang mga nagiardinung atia tung nuyu*, itulduk mu tung mga kaputulan ta asan ang nunut da ka ta pagpaktel mu tung mga isip nirang magtuman.

Yang Nagipagpaaman Na Si Sigun Tung Mga Manigtulduk Ta Kabuklian (6:3-11)

³⁻⁴ Kung tinu pa asan ay pagturuldukun ta balawag tung kamatuuran, indi kang laging pagpauyun tung ipinagtulduk ni Ginuu tang Jesu-Cristong yay pulidung pisan. Pati yang

---

* **6:2 6:2** Bilang yang mga urdin nang magimpisa tung 5:1 ang asta ra ilem taa tung 6:2.

nagitulduk ta ang asan da ngaeyangay yang mga putul ta ta ipagusuy nirang ustung kaleyagan yang Dios, indi ka nira risibien. Yang taung maning tia, yang kulu na masyadu ra yang pagdakul na. Kanisip na tanya mataku, piru anda enged ay naerem na tung kamatuuran. Masyadug kaginamenen tung pakigsuga nang pagpakigdiskusiun natetenged tung duma-rumang bitala kung unu pay nagadapatan nira. Anday dumang dangaten na, tanya pati yang pamati tung anya, asan da mamagluang marainggut, mapinagsuay, mapinagduminar, ig masyadung magerena-enaen ta malain tung masigkatau nira.

⁵ Anday katapusan yang pagpakigkuntra nira. Ay ya pa agari, nagkadiwul da yang kinaisipan nira ig nawaraan da ka ta ipagintindi nirang ustung kamatuuran. Yang pagturuldukun nira ya ra ka ilem ay panielan nirang pagpaseen ang tanira pagusuy tung kaleyagan yang Dios buat. Kalaum nira ang yay sasa kang mabintaan nirang mangita.

⁶ Matuud ka man ang durug kabintaa ang ita magusuy tung kaleyagan yang Dios basta kuntintu tung isip ta yang kumpurming nagipakdul na tung yaten.

⁷ Tutal atiing pagingtau ta taa tung kaliwutan ang naa, andang pisan ay ekel ta ig kung manliitita ra nganing, anda ka.

⁸ Mintras taawita pa, basta may mapangan ta, may pagawel ta, may matiniran ta, asanita ra ilem nga kuntintu.

⁹ Yang mga taung mga maning tiang durung kaleyag nirang magmaggad, indi maimung

indi matuksung magbuat ta kasalanan. Anday dumang pakawutun na, katulad tung sasang ayep ang nasied dang indi ra mapuklut, indi ra ka mapuklut tung pagburuaten nira ta kasalanan. Ay dereegen da ta sari-saring kalelyagan nira tung mga bagay ang anday kuinta ig ikarangga ka ilem nira ang asan da ka nga gakday nira ta pinitinsia.

¹⁰ Talagang matuud tia ay kipurki naang kaamluk tung kuarta, yay pinangapunglan ta sari-saring mga malalain ang pagburuaten ta mga tau. Yang dumang mga tumatalig, kumus indi ra temegka ang indi nira ra maeklan yang nagatingwa nira, duun da natalang tung kamaturan ang asta indi ra pagusuy. Purisu belagan da ilem gesye yang kunsimisiun ang nagagmaan nira.

Yang Pagpaktel Na Tung Isip Ni Timoteo Ang Magtuman Yang Tanan Ang Nagiurdin Na (6:11-17)

¹¹ Piru ta yawang panirbian da tung Dios, ya rag lilingay mu yang pagamluk ta kuarta may yang tanan ang pagurubraen ta mga malalain ang asan maniel. Kung indi, yang sikaren mung paderepan ang yawa pirming magbuat yang magkatama, pirmi kang bilug yang isip mu tung nagauyunan yang Dios, ig pirmi kang mabaked yang pagtaraligen mu tung anya. Asta yang mga kaarumanan mu, gegmaan mu ka ta ustang durua kag kaamumu tung nira. Patentenen mu ka yang isip mung magagwanta tung mga kaliwagan ang mapasaran mu.

12 Maskin maliwag ka man yang magpasaran mu, belag yawag pagpaluntug, yawag pagprusi-gir ka enged ang pagkereng ta ustu tung kamaturan ang naang nagapananged ta. Magpaitaa ang ta yawa may pagpangabui mu rang baklung klasi ang uyun tung kalelyagan yang Dios ang ya ra kay pagnatisan mung asta tung sampa. Ya ra kang lagi ay katuyuan nang nagbeteng tung isip mu atiang primirung pagtalig mu. Ang pagkatapus yang pagtalig mung atii tung ni Jesu-Cristo, ya ra kay pinapruibaan mu tung katalungaan yang dakeleng mga taung nangasistigus atiang pagubligar mung tedek ang pisan tung isip mu ang anda ray dumang may kalalangan tung nuyu, ultimu ra ilem ti Ginuung Jesu-Cristo.

13 Numaan, Timoteo, nagaingalukana ra yeen ang magpangakua ra tung katalungaan mismu yang Dios ang yay pagpakdul yang kabui mu, durua ni Jesu-Cristo ang atiang pagpabista na tung ni Gubirnadur Poncio Pilato, indi nagpatalaw ang nagpaingmatuud tung anya natetenged tung pagkabetang na, maskin ya ray puiding magakdan na ta malain[†].

14 Yang pangakuan mu tung anya ang yawa magtumana ra ta pulidu yang tanan ang atiang nagiurdinu ang napabtang tung sulat ang atia ang andang pisan ay mabangdan tung nuyu ang asta ra ilem kawutun da yang uras ang magpaita ra ka enged ti Ginuu tang Jesu-Cristo.

15-16 Anday dumang magpabistu tung anya tung uras ang may tipu na kang lagi, kung indi,

---

[†] **6:13 6:13** Mateo 27:11; Marcos 15:2; Lucas 23:3; Juan 18:33-37

ya ra yang Ampuan tang Dios.
 Yay may kasadyaan na kang laging andang pisan
 ay pagkakulang na,
 Ultimu ilem tanyay makagagaem tung tanan,
 Yay may kagaeman tung tanan ang paggaem,
 Yay may kalalangan tung tanan ang pagkalalan-
 gan,
 Ultimu ilem tanya ang indig suituen ta ka-
 matayen,
 Yang pagatiniran na durung pisan agkasusulaw
 ang inding pisan malengtan ta tau‡,
 Andang pisan ay taung naita tung pirsunal na,
 Anda kay taung masarang ang magagwantang
 magteleng tung anya§,
 Purisu magkabagay ang pisan tung pagkadios na
 ang yay dayawen tang asta tung sampa,
 Bagay kang pisan tung anyang maggaraemen
 ang anda enged ang pisan ay katapus-
 tapusan na.
 Magkamangingan da ka man tia!

*Yang Dapat Ang Ipagpadapat Ni Timoteo Tung
Mga Tumatalig Ang Mga Manggaranen (6:17-19)*

¹⁷ Kung natetenged tung mga tumatalig ang mga manggaranen asan, paamanen mu ang indi enged magralamkuen tung mga kaarumanan nira. Indi ka enged panaligan nira yang manggad nirang kalpes da ka ilem ang maplek*, kung indi, dapat ang anday dumang paginetegan enged yang mga isip nira, ultimu ra ilem yang

---

‡ **6:15-16 6:15-16a** Mga Karantaen 104:2; Exodo 33:20 § **6:15-16**

6:15-16b Exodo 33:20 * **6:17 6:17** Ikumpalar tung Mga Bitalang Makawawayang Ta Isip 11:28 may 23:4-5; Mga Karantaen 62:10; Lucas 12:20.

Dios ang yay durug kasalama. Kumpurming unu pay nagabtang tung pudir ta, ya ray ipinakdul na tung yaten ugud asanita ra ka nga sadyaay.

¹⁸ Panganingen mu ka ang yang paderepan nira, ya ra yang mga ubra-ubrang ikaayen ta duma may ruma. Bilang maging manggaranen da tung mga pagurubraen ang matitinlu ang tanira durug kasalamang mamarti-parti tung mga kaarumanan nirang may mga kaministiran.

¹⁹ Kipurki yang kaalimbawaan yang mga pagurubraen nirang mga maning tia, ya ra yang ultimung manggad ang maning pa tung nagiluug nira ang ya ray mabaked ang panielan nira tung uras ang panalungaan ugud asan da nga bagasay nirang mas pa yang ultimung klasi ta pagpangabui ang uyun ang pisan tung pinalanu yang Dios†.

Yang Ultimung Nagipatuman Ni Pablo Tung Ni Timoteo Ang Ya Enged Ay Pinakaisi Yang Intirung Isinulat Na (6:20-21a)

²⁰ Buinu Timoteo, kumus pinagpiarana ra ka man yang Dios ang magparakawutun yang kamatuuran natetenged tung ni Jesu-Cristo, amligan mung pirmi ang saktung pisan tung pinagaralan mung atiang primiru ang para indi enged malaktan ta dumang nagitulduk. Likayan mu enged yang nagitulduk yang duma ang yang kamtangan na pangkaliwutan ka ilem ang anda enged ay kakuinta-kuinta na. Ya ray nagagamit yang dumang pagpakigkuntra tung kamatuuran ang duun agipatielay nira tung

---

† **6:19 6:19** Katulad ka tung sinambit na tung 6:12.

pagkamatakung naeklan nira tung sikritu ang indi unu nagaskean ta kadaklan.

²¹ Ay kipurki may дума nganing ang pag-pailala ra ang yang pagkamatakung atia ya ray nagusuyun nira ang pagkatapus duun da natalang tung ultimung kamatuuran ang pinananged da rin nira.

Yang Pagtapusan Yang Sulat (6:21b)

Kapurisu, Timoteo, yang nagipagampuu para tung numyung tanan ang mga tumatalig asan ang mas pang maispirinsiaan mi yang kaneeman yang Dios ang pagpadagen-dagen tung numyu.

Ya ra ilem tia ay masulatu tung nuyu,

Pablo

**Yang Baklung Ipinagpakigpaigu
New Testament in Tagbanwa, Calamian**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Tagbanwa, Calamian)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

7b428e71-b1e3-505c-8d33-c172c24b2fcd